

СХОДИНИ ДЛЯ НОВАЦТВА

Про що це заняття?

Заняття створено, щоб діти не боялися говорити про свої почуття під час війни, відкривати свої емоції; розуміли, що вони потрібні

Мета заняття:

1. створити комфортне середовище для обговорення своїх переживань, емоцій та отримати підтримку від виховника й однолітків у часі війни;
2. познайомити дітей між собою (якщо в рої є нові учасники);
3. створити цілісну групу;
4. встановити контакт на відстані (якщо сходи́ни відбуваються онлайн);
5. сформувати відчуття бути потрібним;
6. сприяти розумінню відчуття безпеки (базові потреби та «як повернутись до буденності»).

Можливі формати проведення: Офлайн й онлайн (Zoom, Google Meet, Skype тощо)

Рекомендований вік учасників: новацтво (6–11 років)

Матеріал для заняття: пластилін, дошка й ножичок для пластиліну, аркуші паперу, олівці

(5–10 хв) Відкриття

Збірка в колі. Молитва, пісня новаків і новачок. Вітання новацьким гаслом “Готуйсь!”. Ройовий обряд. Перевірка присутності.

(20 хв) Розповідь

Слава Україні! Сьогодні ми з вами вітаємося так. Наше звичне життя змінилося від ранку 24 лютого. Ми прокинулися в країні, де почалася війна. Таке трапилося із братиком і сестричкою, яких звали Байрактарик (Тарик) і Джавеліна (Ліна).

(5–10 хв) Гра (якщо в рої є нові діти)

«Я Анастасія і я роблю так». Якщо сходи́ни проводяться **офлайн**, то, наприклад, виховник першим називає своє ім'я і показує якийсь рух. Наступний учасник називає ім'я всіх попередніх й показує рухи, які вони робили, а тоді додає своє ім'я і свій рух.

«Я Анастасія і я люблю абрикос / Я Анастасія і я активна». Якщо сходи́ни проводяться **онлайн**, то, наприклад, виховник до свого імені додає назву фрукта на ту літеру, з якої починається ім'я (для молодшого новацтва), або прикметник на ту ж літеру (для старшого новацтва).

Тарик і Ліна були активними, добрими, щирими, натхненними дітьми. Щодня робили добрі вчинки, вчили цього й інших. Щотижня ходили на заняття у Пласті – сходи. Ліні було 7 років. Вона любила малювати й співати, читати. Завжди була із книжкою: читала й про далекі землі, й про зоряне небо, й про рослини і тварини, й про все, що нас оточує. А Тарик був трішки старшим, мав 10 років, захоплювався спортивними іграми. Як тільки-но зранку прокинеться, то спершу зробить руханку, швиденько помие личко, а тоді вже йде снідати. Для нього спорт і рух – запорука здоров'я. Не минав і день, щоб він пропустив заняття спортом.

Ліна була спокійною дівчинкою, а Тарик дуже активним хлопчиком. Обоє росли в любові й гармонії, об'єднувала їх і любов до рідного краю, до своєї батьківщини й до Пласту, де в них були справжні друзі. З нетерпінням діти чекали дня, коли відбудуватимуться сходи.

Але одного ранку їх розпорядок дня змінився. Вони проснулися у своїх ліжечках під страшні звуки. Бах-бах-бабах... Діти налякалися. Швиденько встали зі своїх ліжечок й побігли до мами.

– Нам страшно! – сказали Тарик і Ліна й міцно обійняли маму.

– Мені також страшно, – відповіла мама й міцно обійняла дітей. – У ваших обіймах мені спокійніше. Я вже почуваюся набагато краще.

Діти зі сльозами на очах ще міцніше обійняли маму.

– Давайте приготуємо сніданок спершу, – сказала мама. – Ми не можемо повпливати на всі речі, що відбуваються навколо нас. Давайте зробимо те, що нам зараз під силу.

Ліна й Тарик зробили ранкову руханку, помили личка, почистили зуби й пішли на кухню допомагати мамі готувати сніданок: поживний і запашний пиріг. Готувати разом із мамою було чудово. Тарик старанно нарізав овочі, а Ліна – збивала яйця з молоком. Здавалося, що гуркоту зовсім не чути.

Коли пиріг був готовий, діти поснідали й пішли пригощати сусідів. Вони також були налякані гуркотом, але після шматочка теплого смачного пирога усім стало легше.

– Діти, зберіть свої речі, ми мусимо пошукати безпечніший дім.

– Мамо, я не хочу! – промовив Тарик.

– І я не хочу! – зі сльозами на очах ледь чутно сказала Ліна.

– Розумію, мої хороші, – сказала мама. – Проте іноді ми маємо робити те, чого не хочемо.

Діти зі сльозами на очах складали свої наплічники. Їм прийшлося взяти лише найнеобхідніші речі, які вони зазвичай брали із собою в мандрівку зі своїм роєм, і покинути всі свої іграшки й книжки. Ліна забрала лише свого улюбленого м'якого їжачка-новачка, а Тарик – тенісний м'ячик. Мама взяла дітей за руки:

– Це лише речі, – заспокоювала Мама. – Усе можна купити та відбудувати заново. Найголовніше, що ми є один у одного.

Тато мовчки окремо пакував собі наплічник. Він шукав місце, щоб мама з дітьми могли бути в безпеці, йому потрібно захищати не тільки їх, а й їхній дім.

– Чому тато не йде з нами? – схвильовано запитала Ліна маму.

– Наш тато – герой! – відповіла вона. Тато має захищати наше місто, аби ми могли повернутися додому. Він сильний і відважний. Подумки він увесь час буде з нами.

– Але я хочу, аби він пішов із нами! – заплаканим голосом ледь чутно прошепотіла Ліна
– І я! – стримуючи сльози на очах промовив Тарик.
– Я теж, але іноді доводиться відмовлятися від своїх бажань, бо є речі, за які варто боротися навіть коли страшно та не хочеться. Це називається відвага. Герої – відважні, адже кожного дня вони долають страх. Вони нас захищають. Поруч з ними є багато людей сміливих, відважних. Вони захищають також один одного, допомагають один одному.

Діти обійняли міцно тата, взяли свої наплічники, допомогли мамі одягнути свій і пішли. Мама говорила їм, що вони також герої:

– Я знаю, вам страшно. Ліно, хоч ти наймолодша, у тобі набагато більше сил та відваги, ніж тобі здається. Тарику, Ліно, ви тільки пам'ятайте, що герої також відчувають різні емоції. Якщо захочеться плакати – плачте, якщо хочеться сміятися – смійтеся голосно.

Мама з дітьми вирушили в дорогу. Був сильний вітер, холодно. Дорогою вони зустрічали інших людей, які допомагали їм нести речі та пригощали гарячим чаєм. Ці зустрічі додавали сил та наснаги. Вони відчували, що не самі.

– Мамо, а де ми тепер будемо жити? – запитав Тарик.
– Не знаю, сонечко. – відповіла мама. – Разом ми сильні, у світі багато добра. Пам'ятай, після кожного дощу завжди з'являється веселка.

Незважаючи на те, що шлях сім'ї був довгий та виснажливий, нарешті вони зупинилися в невеличкому містечку. Світило сонечко, не чути було страшного гуркоту, який лунав у їхньому місті. Їм пощастило знайти затишне житло. Вони були в безпеці. У будинку, де вони поселилися, жило багато дітей. Тарик із Ліною з острахом вийшли у двір, щоб з ними познайомитися.

(5–10 хв) Гра

Виховник називає ознаку, а діти групуються за нею (якщо онлайн, то піднімають руки й називають своє ім'я)

- Хто народився на півночі / півдні / заході / сході України
- Хто має брата / сестру
- Хто має песика / котика / папугу
- Хто любить весну / літо / осінь / зиму

Якщо сходи́ни відбуваються офлайн, то можна попросити дітей вишикуватися за ростом, розміром ноги, довжиною волосся, місяцем народження

Нові друзі були не такі, як удома, але дітям сподобалося з ними гратися. Вони складали разом пазли, малювали, гралися. Вони весь час були разом.

– Мені більше подобалося вдома. – промовила якимось Ліна, притиснувшись до мами.
– Мені теж, – зітхаючи, відповіла вона, – я також дуже люблю наш дім та переймаюся, чи все вдома в порядку. Однак завдяки нашій подорожі ми зустріли нових друзів.

Діти знали, що мама права, але вони відчували сум. Сумували за домом, за татом, але пам'ятали, що герої також сумують. І вони роблять все, що в їхніх силах, щоб усі були в безпеці.

Сусіди поділилися з родиною одягом та іграшками, дали шампунь і мило, а також посуд. Всі допомагали їм. Діти почувалися дивно, граючись іграшками інших дітей та надягаючи чужий одяг. Щоб трішки розвеселитися Ліна з Тариком вирішили новим друзям зробити подарунки – іграшки з пластиліну.

(20 хв) Майстерка

(діти роблять з пластиліну улюблені іграшки, розповідають про них іншим)

– Знаю, вам зараз не легко, – пояснювала мама, коли діти поділилися з нею своїми переживаннями. – Іноді так стається, ми нічого із цим зробити не можемо. Я теж хотіла б зараз бути разом з вами і татом у нашому домі.

Тарик помітив, що по маминих щоках течуть сльози. Він дістав із наплічника знімок тата, який завжди брав із собою.

– Мамо, – мовив хлопчик. – Ти теж героїня! Ми маємо робити те, що нам під силу. Давай приготуємо пиріг для наших сусідів.

Так і зробили. Коли пиріг був спечений, його запах рознісся по всьому будинку, до кухні прибігла нова їхня сусідка, за нею зайшла її мама. Усім одразу стало веселіше.

(5–10 хв) Гра

Учасникам потрібно порахувати від 1 до 10. Число має вимовляти лише одна людина. Якщо два або більше учасників називають одне число одночасно – це вважається помилкою, і рахунок починається наново – з одного. Гра триває доти, доки команда не порахує до десяти без помилок та повторень. Можна повторити 5–7 разів. Якщо сходи́ни проводити **офлайн**, то учасники стають в коло, не торкаючись один одного ні плечима, ні ліктями, очі заплющують, голову опускають вниз. Якщо сходи́ни проводити **онлайн**, то учасники заплющують очі й опускають голову вниз. Виховник стежить за процесом.

– Коли усе це закінчиться, ми допоможемо вам відбудувати ваш дім, – сказала сусідка.
– І все буде добре... А зараз давайте намалюємо листівки зі словами вдячності й підтримки тим, хто захищає наш дім, оберігає нас.

Малювання (якщо є час; можна попросити дітей удома це зробити)

(5–10 хв) Закриття

Збірка в колі. Пісня новаків і новачок. Вечірня новацька молитва. Закриваємо наші сходи́ни новацьким гаслом «Готуйсь!»

Додаткові матеріали:

Ознайомтеся з додатковими матеріалами, щоб ретельніше підготуватися до того, як говорити з дітьми про війну

1. Як говорити з дітьми про війну
(<https://osvitoria.media/experience/yak-govoryty-z-ditmy-pro-vijnu/>)
2. Як говорити з дітьми про війну: поради психологів
(<https://www.unicef.org/ukraine/stories/how-to-talk-to-children-about-war>)
3. Новацькі пісні для відкриття та закриття сходинок: "Пісня новаків і новачок", "Новацька ранішня молитва", "Новацька вечірня молитва".
(<https://m.soundcloud.com/100pp>)

Використані ресурси:

1. Терапевтична казка для дітей під час війни «Герої також плачуть»
<https://np.pl.ua/2022/03/terapevtychna-kazka-dlia-ditey-pid-chas-viyny/>

